

Стратегія розвитку критичного мислення – «РАФТ»

**ЗОШ №14
м. Мелітополя
Балабанова О.К.**

**Підготувала
вчитель початкових
класів I категорії**

Стратегія розвитку критичного мислення – «РАФТ»

В сучасному освітньому процесі важливу роль відіграє критичне мислення, яке є основою навчальної діяльності.

Розвиток критичного мислення, зокрема в учнів початкових класів, є складним процесом, який пов'язаний з процесом формування їх фундаментальних знань, вмінь і навичок. Учень повинен вміти аналізувати отриману інформацію, перевіряти й переосмислювати її, самостійно приймати рішення, мислити гнучко й неупереджено.

Критичне мислення є вмілим відповідальним мисленням, що дозволяє людині формулювати надійні вірогідні судження, оскільки воно:

- а) ґрунтується на певних критеріях;
- б) є таким, що само коригується;
- в) впливає з конкретного контексту.

Критичне мислення формується насамперед у дискусіях, у процесі активної взаємодії з текстами, створення письмових робіт тощо. Завдання вчителя — не передавати учням власне розуміння певної інформації, а надати допомогу у розширенні та реструктуризації вже набутих ними знань під впливом одержаної нової інформації; в інтерпретації та розумінні нових явищ у світлі того, що учні вже знали; стимулювати школярів брати активну участь у пошуках відповідей на власні запитання.

Якщо ви хочете, щоб вашим предметом щиро зацікавились діти, подумай те над тим, як зробити його привабливим, незвичайним для сприйняття, схожим на гру. І не йміть віри в те, що гра лише для маленьких. Навчаючи - грайся, граючи - вчись!

Запропонуйте дітям зіграти в РАФТ. Це цікавий і оригінальний спосіб розповісти (або написати) про прочитане, який частково схожий з інсценуванням.

Простіше кажучи, технологія РАФТ одночасно дозволяє пограти в гру «Розкажи прочитану історію від особи якогось героя» (не забувай при цьому, що кожен з них буде розповідати по-своєму) і заглибитися в літературознавчу специфіку, уточнюючи особливості літературних жанрів і пробуючи свої сили в них.

Які асоціації виникають у вас, коли ви чуєте РАФТ?

Якщо ви любите спорт, то напевно, вам на думку, зразу прийшло про надувний човен «Рафт», на якому спортсмени сплавляються по гірських річках.

Але це не зовсім так. РАФТ – це написання оригінальних текстів за стратегією розвитку критичного мислення РАФТ. Використання цієї стратегії подібне до сплавляння на рафтах .

За технологією РАФТ діти будуть потрапляти в несподівані історії, долати бурхливі письмові пороги і навіть потрапляти в творчі аварії. А коли ми разом з дітьми дістанемось кінця маршруту і прочитаємо тексти наших учнів, ми зможемо оцінити власні зусилля та досить високі можливості дітей до написання власних текстів.

Тож починаємо готувати човен РАФТ. Спочатку про його будову.

РАФТ – це абревіатура, яка складається з чотирьох слів:

R – role (Роль)

A – audience (Аудиторія)

F – format (Формат)

T – topic (Тема)

Основне завдання учня в рамках цієї діяльності - висловити, описати та розповісти основні міркування на задану тему з точки зору певного обраного персонажа, вживаючись у роль. При

цьому учень має врахувати особливості аудиторії, до якої він звертається та обрати потрібний формат тексту.

Мета стратегії «РАФТ»: при створенні тексту навчити учня критично осмислювати інформацію, її інтерпретувати, розуміти зміст, адресну спрямованість, ціль інформування.

Головна ідея стратегії «РАФТ» полягає в тому, що учень обирає собі роль, тобто пише текст не від свого імені. Для невпевнених у собі дітей це є своєрідним спасінням, бо зникає страх самостійного висловлювання.

На уроці слід скористатися таблицею РАФТ.

Роль (хто пише)	Аудиторія (хто отримує)	Формат (у якій формі)	Тема (про що це)
<i>Хто може написати дану тему (обирання ролі).</i>	<i>Для кого може бути написано текст? (передбачувана аудиторія)</i>	<i>У якій формі може бути написано текст? (вибір жанру)</i>	<i>Про що текст? (визначення тематики, які основні ідеї будуть розкриті)</i>

Технологія РАФТ визначає 4 параметра розповіді :

Р - роль. Хто ти? Від чийого імені розповідаєш?

А - аудиторія. Для кого ти розповідаєш?

Ф - формат. У якій формі ти розповідаєш? (розповідь, казка, есе, анекдот, байка, діалог...)

Т - тема. Про що ти пишеш? Яка ідея твоєї розповіді?

У першому стовпчику учні мають записати всі ролі, які вони можуть обрати з певної теми, тобто відповісти на запитання:

- Хто є учасником подій і може про них розповісти?
- Хто хотів би написати про цю подію?
- Хто ще може бути зацікавленим в описі подій?
- З позиції якого персонажа я можу розповісти цю історію?

Ролі які називають діти можуть бути звичайними:

- учні класу;
- мандрівники;
- вчитель;
- батьки;
- люди різних професій.

Або незвичними: полуниця, груша на дереві, дерево, шафа, одяг у шафі і тощо.

Після того як вчитель з учнями обговорили можливі ролі та склали список персонажів, потрібно з'ясувати для кого вони могли створювати текст та про що хотіла б дізнатися їхня цільова аудиторія.

- До кого звертатиметься мій персонаж?
- Хто це? Що я про це знаю?
- Чому аудиторії буде цікаво читати мій текст?
- Про що я маю написати щоб зацікавити та звернути увагу?

Після обговорення адресатів та запису можливої аудиторії відбувається обговорення третьої позиції - у якій формі має бути подано текст.

Це найскладніша для вчителів початкової школи задача. Оскільки у молодших школярів бракує знань з питання жанрового розмаїття текстів та їх особливостей. Тому, вчителю на перших порах варто запропонувати свій варіант формату текст та розповісти про особливості його створення.

Після обговорення ролей, аудиторії та формату тексту, учитель пропонує учням подумати про основні ідеї, які будуть розкриті. Вчитель може заповнювати спочатку четвертий стовпчик – тему та основні змістові лінії майбутнього тексту, а потім у якій формі втілити цей зміст.

Стратегію РАФТ можна застосовувати і для індивідуального навчання, навчання в групах, парах і для всього класу.

Починати роботу над стратегією РАФТ можна вже з 1 класу.

Учні вчаться обирати та визначати ролі. Вчаться складати невеличкі висловлювання від імені свого персонажу.

Вчителеві слід з учнями обговорити цільову аудиторію і запропонувати різні варіанти написання текстів. Учні пишуть міні-тексти, від імені обраного персонажу для певної аудиторії без визначення формату тексту.

Вчитель просить учнів подумати над формою тексту з урахуванням обраної ролі та аудиторії, для якої пишеться текст.

Наприклад, після читання казки «Колобок у 2 класі.

Учні складають список персонажів які могли б висловитися стосовно

описаних подій:

Я, якщо потрапив у казку

Колобок, якого з'їла лисичка

Учитель, який розповідатиме казку

Потім учні обирають у кого хотіли б перетілитися.

Ролі:

Колобок

Заєць

Вовк

Ведмідь

Лисичка

Баба

Дід

Учитель пропонує подумати кому б ці персонажі могли б написати текст.

Колобок може звертатися до вовка, до лисички, до діда.

Ведмідь може звертатися до дітей, які читали цю казку.

Важливо, щоб теми запропоновані учням для обговорення, мають бути пов'язані не лише з літературними творами, а й з нашим реальним життям.

Щоб створити текст пов'язаним із життям варто визначити реальні ролі та реальну аудиторію, для якої буде писатися текст.

Літературне читання 3клас

Тема: Леся Українка. Чарівні перетворення. «Про Оха - чудотвора»

Мета: розвиток творчих можливостей учнів, бачення ситуації з різних сторін та формування вміння писати тексти.

Етап уроку: закріплення отриманих знань

Роль	Аудиторія	Формат	Тема
Леся Українка	діти	лист	чому історія про Оха мене вразила
мати	дитя	колискова	чому вчить казка
Ох	чаклуни	заклинання	Продемонструвати свою чарівну силу

Ефективним є і паралельне обговорення форми і змісту текстів.

Використання РАФТУ сприяє реалізації міжпредметній інтеграції змісту навчання.

Так, наприклад, при вивченні теми «Тварини лісу» у 2 класі (природознавство) вчитель з учнями:

- обговорюють можливі ролі та складають список персонажів з даної теми;
- з'ясовують для кого вони могли створювати текст та про що хотіла б дізнатися їхня цільова аудиторія.
- До кого звертатиметься мій персонаж?
- Хто це? Що я про це знаю?
- Чому аудиторії буде цікаво читати мій текст?
- Про що я маю написати щоб зацікавити та звернути увагу?

Роль	Аудиторія	Формат	Тема
ведмідь	жителі України	Казка	тварини лісу
заєць		Вірш	
вовк		Діалог	
олень		Лист	

Після обговорення адресатів та запису можливої аудиторії відбувається обговорення третьої позиції - у якій формі має бути подано текст.

Так, на уроках української мови – учні можуть написати текст. Серед **ролей** – ведмідь, заєць, вовк, олень.

Аудиторія- жителі України. Описати життя України з точки зору тварин. Обрати різний **формат** (казка, вірш, діалог, лист, реклама).

Зміст – про тварин України.

Приклади творів.

1. Лист – звернення

Шановні жителі України. Останнім часом, нам оленям, стало дуже скрутно жити в лісі. На нас полюють голодні вовки, мисливці. Особливо скрутно взимку. Не вистачає їжі. Будь ласка, допоможіть нам.

З повагою олені України.

2. Вірш

Я малесеньке звірятко
Зайченятко, я малятка.
Дуже я всього боюся:
І ведмедя і лисиці.
А про вовка лиш згадаю
І в куці мерщій тікаю.

Але в мене друзі є:
Білченята, бобренята
І маленькі совенята.
Дуже гарно в лісі нашім
Вас запрошую на свята.
Разом - ми велика сила.
І країна в нас єдина.
Зветься діти – Україна.

3. Реклама.

Ви знаєте як гарно в лісі? В нашім, українськiм лісі? Пташки співають, річечка дзюрчить. Зайці стрибають, білки на деревах і хижий вовк полює на здобич. Як гарно в лісі влітку, восени. Так жаль, що нам ведмедям, взимку треба спати. Так жаль, що ми не бачимо зимової краси. Покиньте все і завітайте до лісів України.

Джерела:

<https://vseosvita.ua/library/download?file=002i9m-6287.docx>

<https://vseosvita.ua/library/download?file=001ydo-7847.docx>

<https://vseosvita.ua/library/download?file=002q09-9f6b.docx>

<https://www.youtube.com/watch?v=3gMIhCPJDUE>

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/courseware/1398b87899e34309879164345ffad9b9/0f947e617ffd4ca1be4b8f5aab54a635/?child=last>

<https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-tehnologii-raft-ak-zasobu-rozvitku-tvorcoi-osobistosti-ucniv-pocatkovich-klasiv-94751.html>

<https://vseosvita.ua/library/strategii-raft-diagrama-vena-asociativnij-kus-74902.html>